

گرگ مغول

ادیبات جهان - ۴۳
رمان - ۳۷

امریک

گرگ مغول / امریک؛ ترجمه ناهید فروغان — تهران: ققنوس، ۱۳۸۲.
[۵۲۵] ص: نقشه، نمودار. — (ادبیات جهان؛ ۴۳. رمان: ۳۷)

ISBN 978-964-311-375-9

فهرستنويسي براساس اطلاعات فيپا.

عنوان اصلی:

Le Loup mongol: roman.
۱. چنگيزخان ۵۴۹-۶۲۴ق. — داستان. ۲. مغولان — داستان. ۳. داستان‌های فرانسه —
قرن ۲۰ م. الف. فروغان، ناهید، ۱۳۲۶ — ، مترجم. ب. عنوان.

۸۴۳/۹۱۴ PQ ۲۶۶۲ / ۴

گ ۷۸۴

م۸۱-۴۰۴۵۱

كتابخانه ملي ايران

گرگ مغول

امریک

ترجمه ناهید فروغان

انتشارات ققنوس

تهران ، ۱۳۹۷

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Le Loup Mongol

Homeric

© Éditions Grasset & Fasquelle, 1998

انتشارات ققنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهداي راندارمری،
شماره ۱۱۱، تلفن ۰۶۰۸۶۴۰

* * *

امریک

گرگ مغول

ترجمه ناهید فروزان

چاپ سوم

٧٠٠ نسخه

۱۳۹۷

چاپ شمشاد

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹-۳۷۵-۳۱۱-۹۶۴-۹۷۸

ISBN: 978-964-311-375-9

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

تومان ۳۵۰۰۰

(...) اسب واقعی، زمین واقعی، آسمان واقعی و با تمام این
احوال رؤیا حکمران است.

کارماک مککارتی (چنین اسباب زیبایی)

فکر این پهنه‌ها که سراسر آسمان به صورت بارانی
سیل‌آسا بر آن‌ها فرو می‌ریزد بی‌آن‌که کسی خبردار شود،
مرا دچار احساس خلأی می‌کرد که در آن حالت خسته و
از پا درآمده به خوبی می‌توانستم به آن بی‌اعتنای بمانم.
نیکولا بوویه (ماهی - عقرب)

گوگ مغول

نامم بوئورچو^۱ است، استخوان‌هایم فرتوت شده‌اند، واپسین جرقه‌های زندگی در من شعله می‌کشد. بر پاهای فرسوده‌ام به کندی می‌چرخم و از نگریستن به این دریای علف که در باد می‌رقصد و در هم می‌پیچد، از نگریستن به مغولستان سیراب می‌شوم. گرداگردم باد بر سنگ‌ها سیلی می‌زند و درختان را خم می‌کند. همه چیز همان طوری است که باید باشد، دیگر می‌توانم بیارام.

تماشای زیبایی این چشم‌اندازهای آشنا و شورانگیز و سرسخت، که به زندگی ستیزه‌جویانه‌ام مانند، پرده اشکی بر چشمانم می‌کشد. یاد روزهای رفته‌ای که گستره این چشم‌اندازها را زیر پا می‌نهادم، یاد زنان شیری‌رنگ سرخ‌گونه و زیبا دیدگانم را تر می‌کند.

ای آن که به من گوش می‌دهی، شکیبایی فرو منه. حال که باید به خواب ابدی فرو روم می‌خواهم زندگی سبعانه خود را برایت نقل کنم. به من خوب دل بدله، می‌خواهم تو را بر ترک اسب زندگی ام بنشانم، این زندگی سراسر وقف

1. Bo'ortchou

عطشناک ترین مردان روزگار، وقف چنگیزخان فرمانروای مغولان، برگزیده تنگری^۱ بر روی زمین، فرمانروای تمام اقوام شد.

نخست باید رخت پیری برکنم و برhenه شوم، آسمان مرا چنین خواهد. چه باک که لاشخوران از پاردهای تنم تغذیه کنند و آنها را به دست چهار باد بسپارند، خونم برای همیشه از حرکت باز خواهد ایستاد و استخوانها یم در زمین فرو خواهند رفت و خاک خواهند شد. باران و سرما چون تیزاب تنم را خواهد خورد، صاعقه گوشتم را خواهد سوزاند و خورشید پلکهایم را به چشمانت خواهد چسباند، لیک من مغولم، برادر چنگیز قدرتمند و می دانم که در تمام طول حکایت چشمان خوینیم و نیکبختم بر لاجورد آسمان ثابت خواهد ماند.

اکنون، دیگر بر زمین پوشیده از برگهای سوزنی حنایی رنگ، محاط در سنگهای لغزان، اخراجی یا خاکستری، در سایه ملز سرخی که شاخه هایش بر فراز خلاً در نوسان است، آرمیده ام. گورم تختان باریکی در میان کوههای آبی سرزمین مغول هاست که به جراحت زیبایی بر پشت مضرس هیولا یی آرام گرفته ماند. از پایین، از دامنه کنام، که از تندانهای یکپارچه تشکیل شده است، خروش ملزهای غول پیکر، این انبوه درختان خالی از حیات سرتا پا سیاه، به گوشم می رسد. پس از مرگ چنگیزخان، تنگری صاعقه اش را ب تک تک ملزها فرود آورد و این مکان مقدس را که سر مغولان دوست داشت ما را، مرا و چنگجویان سبعش را، در آن گرد آورد، به آتش کشید.

تمام شد، بهتر شدم، اشکهایم خشکیدند.

سرمای زمین در استخوانهایم نفوذ می کند و بوران بر پهلوهایم می کوبد. بدنم یخ کرده، اما درونم از تاخت و تازها در غلیان و آماده احیاست. اکنون دیگر می توانم زندگی ام را روایت کنم.

شانزده ساله بودم، تنم کامل بود و میل مهیب ویرانگری در من زبانه

می کشید ...

بخش یکم

فصل یکم

آسمان روپوش ضخیم خاکستری رنگش را بر دشت کشیده بود. هیچ درز آبی ای در آن پیدا نبود. در میان گله زانو زده بودم و پستانهای مادیان سیاه را نوازش می‌کردم. شیر به پوست می‌کوبید؛ زیر انگشتانم می‌تپید؛ در رگ‌هایم جریان می‌یافت. این سان سیرابم می‌کرد و از اندامم که چون نی محکم و کشیده مملو از آب و نور بود، در فرش بی‌کران علف‌ها می‌پراکند.

ناگاه پستان سنگین و ولرم طغیان کرد و از ریزش باز ایستاد، لذتم پایان گرفت.

یالش به بادگره خورد و چشم بر ستیغ بر亨ه دو تپه عظیم دوخت. توجهش به سینه خاک حنایی رنگ چنان شدید بود که اگر سر انگشت نیز بلندش کرده بودم متوجه نمی‌شد.

اسب دائمی ام، کرندم، در چند قدمی ام، به حالت لرزان سر برافراشت. کمی بعد تمام گله گوش به زنگ شد. سگ‌ها نوک پوزه‌ها را بالا گرفتند و به حالت پرسشگر، به سوی خیمه‌ها خزیدند. ذهنم معطوف قبایل دشمن شد. درست است که چند ماهی بود که در اراضی ما آفتایی نشده بودند اما پدرم و گله‌هایش را خطر پیوسته تهدید می‌کرد.

باد ایستاد و مستی ناشی از روایح صحرا ناپدید شد.
در این هنگام بود که او را بر اسب دیدم. تنها بود، بی حرکت نشسته بود و با
این همه به سایهٔ فروافتاده عقاب بر بره زادهٔ صبح می‌مانست. اندام بلند و
غريبش که در زمينهٔ آسمان پرجسته می‌نمود، ما را خرد می‌کرد. باد بود.
از کی زیر نظرم گرفته بود؟

از سراشيبی پایین آمد، مستقيم به سویم آمد و در چند قدمی ام متوقف شد. کار
او موجب پراکنده شدن مادیان‌هايمان شد. فقط کرندم از شادی بر سر دو سُم
برخاست و به او نزدیک شد.

اسب غريبه، اخته‌اي با نگاه تهديدآمیز و به رنگ علف‌های حنایي رنگ بود.
لگامش در دهان نيمه‌باز و كف‌آلودش با بي قراری صدا می‌کرد. عرق از گردن تا
بخولق^۱ فرو می‌ريخت. سواركه ترکشش آکنه از تير بود و خنجر و شمشير به
كمربندش آويخته بود، بلندبالا و اصيل می‌نمود:
— چهار مرد را همراه هشت اسب نديده‌اي؟

صبحدم آن‌ها را دیده بودم و متوجه ورم مفصل زانوي اسب‌ها شده بودم.
خشته کردن اسب‌ها تا اين حد فقط در صورت گريز از خطری بزرگ یا هنگام
تعقیب دشمن مجاز بود. اين فکر را کرده بودم پيش از آن که نتیجه‌گيري کنم که
اینان اسب‌دزدند.

— اسب‌های تو بودند؟ اگر بخواهی کمکت می‌کنم تا پيشان بگيري، آدم
بدون اسب هیچ است!

نگاهش را از ردّ پاي فراريان برداشت و به من دوخت.
— به من بگو از کدام طرف رفتند، همین کافي است.
تپه‌اي را که به شکل نيمرخ قوچ بود به او نشان دادم، و بعد پيشنهاد کردم که
مرکبي در اختيارش بگذارم تا اسبش بتواند استراحت کند.
متعجب شد، مرا برانداز کرد؛ ديدگان تيره و عجیبش نرم شدند.

۱. buxowlloq: واژه‌ای ترکی، به معنای فرورفتگی بالای سم اسب که حلقة بخوا در آن جا
بندلند. - م.

کرندم زین و یراق شده بود. به پهلوهایش کمانی با سه تیر و قممه‌ای شیر آویخته بودم و در جیب سینه‌ام تکه‌ای پنیر خشک داشتم.

— بگذار همراهی ات کنم. نامم بوئورچو، یعنی راهنماست.

— می‌توانی بدون گم کردن راه تعقیب‌شان کنی؟

— همان طور که می‌توانم محل برآمدن ما را به تو نشان دهم، توانایی تعقیب آنان را هم دارم.

— آماده‌ای؟

رنجیدم و گفتم:

— عجب پرسشی، من مغولم!

— پس حرکت کن طلایه‌دار.

اسب تازه‌نفسی را که به آن احتیاج داشت به یک چشم برهم زدن گرفتم. زین و یراقش کردیم. لحظه‌ای بعد به تاخت به سوی شب به حرکت درآمده بودیم، پشت سرم حرکت می‌کرد و می‌کوشید که فقط یک ردّ عبور در مرتع برجای گذارد.

*

تمام شب و سراسر روز بعد تاختیم. چیزی نمی‌گفت، اما احساس می‌کردم که مرا گهگاه زیر نظر می‌گیرد، به خصوص وقتی برای ارزیابی فاصله مان از کسانی که در تعقیب‌شان بودیم، سرگین‌ها را وارسی می‌کردم.

باد از رویرو می‌زید و ما پیش می‌رفتیم. صدایشان را پیش از مشاهده خودشان شنیدیم؛ بخش کوچکی از گفتگو، فریادهای تعجب یا خنده‌هایی که به صورت جدا جدا مانند حباب‌های بزاقِ کمانه کرده در هوا به ما می‌رسیدند.

غروبگاهان به آن‌ها رسیده بودیم. پس از مهار زدن به اسب‌هایمان و بررسی استحکام رسنی که سرشان را به طرف زمین نگه می‌داشت و مانع شیوه کشیدنشان می‌شد، تا اترافگاهشان سینه‌خیز رفتیم.

دزدان در پیچ رودخانه، در زمینی که علف‌هایش بر اثر طغیان‌های پیشین خوابیده بودند و بوته‌های بید در جای جایش روییده بود، مستقر شده بودند. دو

تن از آنان اسب‌ها را می‌بستند در حالی که دو دیگر برای برفروختن آتش آرگل^۱ گرد می‌آوردن.

در انتظار تاریک شدن کامل هوا، پنیر را با قمیز که با خود داشتم، خوردیم. از پیکرش، که بلند، چالاک، بی‌حرکت و آرام بود، اطمینان شدیدی متصاعد بود. در دیدگانش آتشی غریب شعله می‌کشید. نامش را کماکان نمی‌دانستم، وقتی گفت که «تموچین» نام دارد، از جای جهیام.

از دو جهت حیرت کرده بودم. هم پاسخش بر پرسشم پیشی‌گرفته بود، و هم نامش متحیرم کرده بود، انگار جفتک اسب درست به وسط پیشانی خورده باشد؛ تموچین به معنای چلنگر بود. در سراسر مغولستان فقط یک چلنگر می‌شناختم و او پسر یسوكای، رئیس بورجی قین‌ها بود، از تبار خان‌های پیشین، از تبار قابول‌خان بزرگ.

— چه گفتی؟

— مگر نمی‌خواستی نام را بدانی؟

— چرا... ولی ... تو پسر ارشد یسوكای بهادری؟

پلک‌هایش را به علامت تصدیق برهم زد.

می‌دانستم کیست. چطور می‌شد ندانم؟ گله‌بانان بی‌وقفه شاهکارهایش را روایت می‌کردند. پس از مرگ پدر، متعددانش، قبیله نیرومند تایجیوت، هم او و هم نزدیکانش را طرد کرده، از او دزدیده، او را از مراتعش رانده بودند. تموچین با حفر شکم خاک، با خوردن ریشه و پیازگیاهان و لاسه‌های گوناگونی که با دوز و کلک به چنگ می‌آورد، ادامه حیات داده بود. تارقوتای^۲ رئیس تایجیوت‌ها، که امیدوار بود جانشین خان‌ها شود، از او به وحشت افتاده و خواسته بود که سر تموچین، این مدعی مشروع را برایش ببرند. پسر یسوكای هر بار از دست او گریخته بود. مردان اعمال دلیرانه‌اش را شب‌ها در زیر خیمه‌ها برای یکدیگر شرح

۱. argol : تپاله و سرگین گله‌ها که به دلیل شرایط آب و هوایی به سرعت خشک می‌شود، سوخت عمده را آرگل فراهم می‌کند.

2. Targhoutaï

می دادند، ترانه هایی که در ستایشش در سرزمین کوههای آبی سروده شد، رودخانه ها را پیمود و تا دورترین نقاط صحرای مغولستان انتشار یافت. هر دو شانزده ساله بودیم، اما براثر مخاطراتی که او با آنها مواجه شده بود، از من پخته تر می نمود. تمام وجودش از نیرویی شدید در ارتعاش بود. مانند سنگی بود که از آسمان فرو افتاده باشد: فشرده و نیرومند، سوزان و بی باک. کوچک ترین حرکاتش نرمی و راحتی پلنگ را داشت. چنین نیرو و تسلطی در کسی سراغ نداشتیم، و وقتی برخاست و از من خواست که همانجا بمانم، اعتراض کردم و گفتم:

از وقتی می تازیم، نه یک درختچه و نه کوچک ترین سنگی ما را از هم جدا نکرده، از گام هایمان هم فقط یک رد بر جا مانده است.
در حالی که دزدان را نشان می داد، گفت:

این ها تایجیوت هستند. از برانگیختن خشم شان اجتناب کن، چون مانند مگس هایی که اسب های پیر را می آزارند، به آزارت برخواهند خاست و عذابت خواهند داد.

آن ها از یک برادر دزدیده اند، ممکن است تو را بکشند، برای کنار ماندن از معركه نیامده ام، دوستی ام را بپذیر.

داشت ترکشش را درست می کرد، دست از کار کشید و لحظه ای براندازم کرد، سپس به اشاره گفت که می توانم دنبالش کنم. آسمان آبی دل شب را شکافته بود.

*

تایجیوت به خواب رفته قیافه ای خشمناک داشت. سپس پلک ها را چین داد. وقتی چشم هایش را باز کرد، سنگی را که از رودخانه برداشته بودم، بر پیشانی اش کوچتم، و بی درنگ کارم را تکرار کرد. جمجمه اش صدا کرد؛ خون از بر جستگی بینی اش بیرون زد، حدقه ها غرق در خون شدند. یکی از همراهانش متوجه شد و دیگران را خبر کرد، هر سه تن برخاستند. تموجین که در تاریکی پنهان شده بود دو تن از آنان را، با پرتتاب تیر از پشت، از پای درآورد. اما سومی گریخت. به سرعت به او رسیدیم. در برابر تیغمان، نفس نفس می زد و بر اثر دویden و از ترس می نالید. در حال افتادن بود، اما تعادلش را با بالا بردن دستانش و چرخاندنشان به دور سرش بازیافت.

فرياد زدم:

— تايحيوت، جگرت بوی گند می دهد!

باز لغزید، وقتي راست شد، تعادل تموچين را که به رویش غلتید، برهم زد.
من که خوش اقبال تر بودم به کاکلش چنگ زدم، آن را کشیدم و سرش را به عقب
برگرداندم و گردنش را بریدم. هيجان زده شده بودم و کار را با گوش تا گوش بریدن
سرش تمام کردم و با ديدن چهره اهاش در زير نور ماه خندیدم. در چشمان
متورمش حيرت و بلاهت موج می زد.

پيش از آن که نشانه پيوژي ام را به دور دست پرتاپ کنم، فرياد زدم:

— تايحيوت! جگرت بوی گند می دهد، گيسوی بافتها چسبناک است.

*

صبيحدم با گله اسب های بازيافتھے بي شتاب به حرڪت درآمديم، همراهم به من
گفت:

— تقسيم شان کن. آن هايي را که می خواهی برگزين.

— اسب های تو هستند، غنيمت نیستند.

— مگر می توانستم بدون کمک تو آنها را پس بگيرم؟

— گمان می کنم، نگران نباش و بدان که پدرم ناقوي توانگر نام دارد. هرچه
دارد به من می رسد، چون تنها پسرش هستم. اسبانت را براي خودت نگه دار.
سر تکان داد و تا رسيدنمان به اردوی پدری ام ساكت ماند.

پدرم پيش از آن که مرا به سينه بششارد و از تنگري برای مراقبت از يگانه
فرزندش سپاسگزاری کند، از من باخ خواست کرد. سگ ها به استقبالم آمدند، اما
پس از برخورد نگاهشان با نگاه همراهم سر به زير افکنند و دمسان را لاي
پايشان گذاشتند و با ناراحتی، گويي تنبیه شان کرده باشيم، به پشت خيمه ها
خرزیدند.

چشمان همراهم پدرم را نيز مشوش کرد. کوشيد چيزی بروز ندهد، اما
متوجه تردیدش شدم و به او گفتم که کيس است.

— پسر ارشد يسوکاي بهادر است، همان کسی که تايحيوت های تارقوتاي را
با حيله هایش دست می اندازد؟

تموچین سر خم کرد. لحظه‌ای بعد زیر یورت^۱ در سمت راست پدرم، که بی‌درنگ دستور ذبح گوسفندی را داده بود، نشسته بود. وجود این مهمان بر جسته باعث شد که گریز ناگهانی ام توجیه شود.

نوشیدیم، در هم کله و پاچه که بخار از آن بلند می‌شد، سهیم شدیم، کاردهای براقامان را در جگر و قلب گوسفند فرو کردیم. گوشت شکم را که خون از آن جاری بود، به دندان کشیدیم؛ آستین‌هایمان را تا آرنج چرب کردیم؛ دنبلاچه به او رسید و بناگوش به من؛ جام‌های آیراک^۲ و کاسه‌های آبگوشت چرب را خالی کردیم؛ تا خرخره خوردیم. وقتی استخوان‌ها را با دندان‌هایمان پاک کردیم و صیقل دادیم، پدرم که دیگر نمی‌توانست جلو خود را بگیرد، از مهمانمان پرسید:

— گمان نمی‌کنی که اسبابت هم به علوفه نیاز داشته باشند؟

— چرا، می‌دانم که شکمشان فرو رفته، تمام دارایی ام را تشکیل می‌دهند. بدون کمک پسر تو دیگر هرگز دندوهای بیرون‌زده‌شان را نمی‌دیدم. می‌توانی به او میاهات کنی ناقو، چون وقتی در برابر ایستاد، پاکی قلبش را از چشممانش تشخیص دادم.

— از ستایش دست بردار، بیئورچو ممکن است خود را گم کند. بهتر است برایم اسب تازیتان را شرح دهید، چون به نظرم می‌رسد که چون دو گرگ جوان نخستین طعمه‌تان را شکار کرده‌اید.

— تشبیه بجایی است. چون دو گرگ رانده از گله، برای غلبه بر کسانی که از من ربوده بودند، توافق کردیم.

تموچین ماجرا‌یمان را برای شاد کردن دل پدرم روایت کرد. هرگز ندیده بودم که پدر به کسی، آن هم جوان، تا این حد توجه نشان دهد. مرتب سؤال می‌کرد،

۱. قادر صحرانشینان صحرای آسیای مرکزی، از ترکی Yurt درست شده، که روسی شده آن Yurte است و بعدها iourte شده است. امروزه مغول‌ها آن را ger (ger) می‌نامند.

۲. aîrak : شیر تخمیر شده مادیان (که به آن قُمیز و در ترکی قیمیز گویند) و دارای الكل انکنی است و از نظر ویتامین‌ها غنی و دارای خواص درمانی است. پس از تقطیر مشروبی با بیش از ۳۰° الكل به دست می‌دهد که نامش آرخی است و در هنگام اجرای آیین‌های اجتماعی و الهی مصرف می‌شود.

آتش اجاق بر چهره‌هایمان پرتو افکنده بود و بر فراز سرمان، از منفذ خروج دود، ستارگان می‌درخشیدند. یکی از آن شب‌های آرام بود، همان شب‌هایی که آدمی دچار این احساس می‌شود که یورت خانوادگی یگانه چیزی است که در زمین وجود دارد و هر صدا یا کوچک‌ترین روشنایی، در لحظه‌پدیدار شدن مزء نخستین شیر سال را می‌دهد. اما آن شب درد دل تموجین در ایجاد احساس ممتاز بودن بسیار مؤثر بود. او داستان زندگی خود را برایمان چنین شرح داد:

— ناقوی محترم، همان‌طور که می‌دانی، پدرم یسوکای خان از طایفة خان‌های بورجی قین بود. یسوکای، همان‌طور که شایسته نوء قابول‌خان بزرگ است، جنگجویی استثنایی بود و با تاتارها بی‌وقفه جنگید. قبیله بورجی قین او را رئیس خود کرده بود. قبایل مغول دیگر نیز به او ملحق شده و یورتشان را در پناه بیرق او برقا کرده بودند. تایجیوت‌ها نیز به او پیوستند، پدرم می‌توانست ده هزار مرد گرد آورد. گله‌های فراوان داشت، زنانش فربه و خندان بودند و بردگانش متعدد.

اما آدم بی‌عیبی نبود: بی‌خيال بود. از هیچ‌کس نمی‌ترسید و اغلب به تنها بی‌از اراضیمان خارج می‌شد. هفت بهار پیش از این، وقتی نه ساله بودم، به اتفاق، در جستجوی همسر آینده‌ام عازم سرزمین اونقیرات^۱ شدیم، همان قبیله‌ای که مادرم به آن تعلق دارد.

پس از سه روز به اردوی دی^۲ فرزانه، رئیس اونقیرات‌ها رسیدیم، وقتی از علت سفرمان خبردار شد، با شگفتی گفت: «یسوکای می‌دانی سُنْقُر^۳ بی به سفیدی برف به خوابیم آمده بود، پرواز می‌کرد و ماه و خورشید، هر دو را، به چنگال داشت. روی دستم نشست و من توانستم این دو ستاره درخشان را با فراغ بال تماساکنم. آیا تفألى از این بهتر می‌تواند وجود داشته باشد؟ تو که یکی از دخترکانمان را ربوده‌ای، باید بدانی که آن‌ها قلب مردان را بیش از شیر تخمیر شده مادیان به آشوب می‌کشند». رئیس پیر به مادرم اشاره می‌کرد. یسوکای او را از چنگ رقیب ربوده بود. دی پیر ادامه داد: «به پسران خان‌ها، فرمانروایان

1. Onggirat

2. Déi

3. از گونه‌های باز. - م.

مغولستان، زیباترین دخترکانمان را می‌دهیم، آن‌ها را در کجاوه، بر شتر سیاه می‌نشانیم و تقدیمشان می‌کنیم. یسوکای، پسرت آتش در چشمان دارد. پیش از جستجوی عروس در ایلات دیگر، بگذار دخترم را به تو نشان دهم.» دی پیر دخترش را صدا زد: «بورته! بورته!»، دختریچه‌ای در نمدی چادر را بلند کرد. آرواره‌هایش را به هم می‌فرشد، ابرو اش را در هم کشیده بود و راست ایستاده بود... زنم بود!

تموچین روایتش را قطع کرد. به نظر می‌رسید که ناراحت است. ما سکوت طولانی‌اش را محترم داشتیم. سکوت ادامه یافت تا سرانجام پدرم از او پرسید: «این بورته باید زیبا باشد؟

—بله، ناقو، زیبا بود. به رغم گرد و خاکی که به چهره‌اش نشسته بود، خطوط صورتش چون قرص ماه در میان تاریکی می‌درخشید. چشم‌اش بیش از هر عضو دیگر کش آدمی را تحت تأثیر قرار می‌داد: هزار جرقه نور از آن بر می‌خاست، آمیزه طلا و زمرد بود. می‌گویند که آب و آتش نمی‌توانند به هم بپیچند، در چشم‌اش، این معجزه روی داده بود. البته برای آن که صادق پاشم باید بگوییم که در هنگام این دیدار چیز زیادی احساس نکردم. همان‌طور که به تو گفتم، نه بهار بیش تر نداشتیم... بورته چهار سال از من بزرگ‌تر بود. احساساتم کودکانه بودند. پدرم متقادع شده بود که او برایم همسر خوبی خواهد شد. در او اصالت و بزرگ‌منشی را تشخیص داده بود. دی پیر به او گفت: «اگر فرزندمان را همین‌طور بدون اعتراض به شوهر بدھیم، خوار می‌شویم، با این همه، خوشبختی دختر با پیر شدن در خانه پدر به دست نمی‌آید، با تقدیم شدن به مرد واقعی حاصل می‌شود. دختر من مال پسر تو، اما، در عوض، داماد آینده‌ام را این‌جا بگذار تا به سن ازدواج برسد.» پس از یک ماهی که در اردوی دی گذراندم، بالاخره چشمان بورته را، آن‌طور که برایتان وصف کردم، دیدم. حال، ای ناقوی خیرخواه، اگر در دلم مایه سرگرمی توست، بدان که پیکرم این توانایی را دارد که او را تصرف کند و روایحش را بستاید. دیگر باید به جستجوی نامزدم بروم.

—میل در تو شکل گرفته، پس یسوکای درست تشخیص داده بود.

— بله و نه. روز بعد از این گفتگو، به من سفارش کرد که به سرپرستم از هر لحظ خدمت کنم و به او گفت که جلو سگ هایش را که مرا می ترساندند، بگیرد. سپس راه بازگشت را در پیش گرفت. به یاد می آورم که موقع دور شدن آواز می خواند. اسبیش را می ستود و چشم هایش را وصف می کرد، می گفت که مانند جهان است، آن گونه که تنگری پیش از آمدن آدمیان آن را خلق کرده بود. چشمانی است سوزان که گرمای ملایم در آن جایی ندارد، از پرواز قوها زلال تر و از زندگی خود او ارزشمندتر است. دیگر او را ندیدم.
ساکت شد.

ما هم مانند تمام مغلولان از مرگ یسوکای مطلع بودیم. می گفتند که با تاتارها به خوشگذرانی پرداخته بود و تاتارها پس از آن که متوجه می شوند که رئیس بورجی قین هاست، به او زهر می دهند.

— به شایعاتی که تاتارها را قاتل پدرم معرفی می کند، توجه نکنید. این سگ ها از مرگ او خیلی خرسند شدند. البته پدرم به خوردن و نوشیدن و تصاحب دختران علاقه داشت، اما در این لذایذ هیچ گاه با دشمنانمان سهیم نمی شد.

— می گویند که موفق شد خود را به خیمه اش برساند.

— درست است ناقو. درد داشت، آب سیاهی استفراغ می کرد و آن قدر می لرزید که نمی توانست حرف بزند، با این همه رازی داشت که می خواست به من بسپارد، فقط به من، به پسر ارشدش. در خیمه دی پیر به دنبال آمدند. بدینکه دیر رسیدم، اما مطمئنم که اگر با تاتارها به خوشگذرانی پرداخته بود، برای آن بود که یکی از آشنایانش، یکی از متحدhanman را در میانشان دیده بود.

— کدام یک از قبایل در زهر دادن به این رئیس بزرگ منافع داشت؟

— تایجیوت ها، ناقو. یکی از طوایفشان، طایفه تارقوتای خون خانی دارد. صرف نظر از بورجی قین ها، که وارت سنتی خان های بزرگ هستند، تنها قبیله مغول که می تواند مبهات کند به این که خانی در میان اعضای خود دارد، قبیله تایجیوت هاست. تارقوتای خود پسند، حریص و خشن است، و آرزو دارد به

مقام و مرتبه آمباقای^۱، نیایش، دست پیدا کند، اما آن لیاقت و درستی را ندارد که بتواند مدعی عنوان فرمانروایی شود.

از میان جنگجویانی که مورد ستایش نفّالان بودند، آمباقای را بیشتر از دیگران دوست داشتم. پسرعموی قابولخان بود. قابولخان او را به جانشینی برگزیده بود، چون عقیده داشت که پسران خودش برای این مقام زیاده جوانند. پس از مرگ آمباقای منصب خانی سنتاً به تبار بورجی قین رسید، به قوتولا^۲خان، چهارمین پسر قابولخان. یسوکای نوه قوتولاخان بود و به گفته مهمانمان لیاقت خان شدن را داشت.

— امیدهای تارقوتای با هر کار نمایانی که از پدرم سر می‌زد، کاستی می‌گرفت. اگر به او و به چادرهایی که به طور روزافزون زیر بیرق او گرد می‌آمدند، نزدیک شد، فقط برای آن بود که بهتر بتواند دستاوردهایش را در لحظه مناسب برباید. حقیقت این است ناقو، چون امروز من تنها هستم. ارمغان تارقوتای غذار برای من، جدایی از قبیله، تنها ماندن و پیگرد بود. نفرینش می‌کنم. افکارش از فضله کرس هم متعفن تر است. اگر تنگری روزی دستم را مسلح کرد، جگرش را زیر چکمه‌هایم له خواهم کرد!

به من نگریست، اما چشمنش بیش از آن تار بودند که در چشمانم بخواند که تا چه حد خواهان تحقق آرزویش هستم.

*

تموچین برای خوابیدن ماند. شیر تخمیر شده مادیان ما را قدری به هیجان آورده بود. زیر آسمان پرستاره تلو تلو خوران شاشیدیم، قی کردیم، و بعد خود را به روی بسترها پهنه شده در یورتم افکنديم.

در خواب، روح مگریخت و مرا به دور از خیمه، به مکانی ناشناخته، گستردۀ و یکدست برد. کوچکترین سنگی، حتی سنگریزه‌ای و یا ساقۀ علفی در آن دیده نمی‌شد. زمین تا بی نهایت فقط خاکستر بود. شبی دیدم، یگانه منبع نور بود، به سویش تاختم. چگونه می‌توانستم در این سرزمین بتازم؟ هیچ اسبی در آن دوام نمی‌آورد. شیخ تموچین بود. لبخند می‌زد. در زیر پاهایش مردی با

دست و پای بسته افتاده بود. او را هرگز ندیده بودم و با این همه دانستم که تارقوتای است. اشک از دیدگانش روان بود و شیارهای کاری بر سیماش ترسیم می‌کرد و به آرامی در خاکستر فرو می‌رفت. تموجین که نگاهش ثابت، عجیب و صادق بود، از من چشم برنمی‌داشت. کاردم را برداشتیم، شکم تارقوتای را شکافتیم، دستم را زیر دنده‌هایش بردم تا قلبش پیش رفتم و آن را بپرون آوردم، وقتی آن را بالاگرفتم، تموجین دندان‌هایش را در آن فرو برد، من نیز چنین کردم. دهن‌هایمان بر سر دریدن آن رقابت کردند. بر زمین، هر جا که قطره‌های خون می‌چکید، علف سبز می‌شد و گنداب به مرتع بدل می‌گشت. اسب‌ها از عدم پدیدار می‌شدند و به تاختن می‌پرداختند، هزاران اسب پدیدار شدند و تشکیل گله‌هایی را دادند. بر اثر تابش آفتاب دانه‌های درشت عرق مانند مروارید از پیکرشان روان بود. شیوه‌های شادمانه می‌کشیدند و پراکنده می‌شدند. پس از دیدن همه این‌ها، قلب را تکه و پاره کردیم، شکم باز بود، محض هنوز زنده بود. به من التماس کرد که قلبش را به او برگردانم و من به او پاسخ دادم که بستن حصار و قتی گوسفندها از آن گریخته‌اند، به کاری نمی‌آید. در این هنگام بود که روحدم دوباره در جسم خفته‌ام حلول کرد.

بایست به تعجیل به آن بازگشته باشد، چون من با تهوع بیدار شدم، صدای عویشهای سگ‌ها در فواصل معین به گوش می‌رسید. سگ‌های ما برخلاف عادت جواب نمی‌دادند. روی سرند پرتوى در نوسان بود. احتمال داشت انعکاس شراره باشد، اما وقتی به یاد آوردم که در یورت آتشی وجود ندارد، برگشتیم. نگاهی در تاریکی می‌درخشید و آن را مانند گرگ کمین‌کرده می‌شکافت.

—نخوابیدی؟

—چرا، مثل اسب‌ها، تکه تکه.

—آه! به من بگو.

—چه چیز را؟

—دی پیر همان طور که پدرت سفارش کرده بود، به سگ‌هایش پوزه‌بند زد؟

—بله.

—اما اگر نزده بود؟

— شکمشان را پاره می‌کردم.

— این قدر از آن‌ها می‌ترسیدی؟

— نه! از آن‌ها بیزار بودم!

— چرا از آن‌ها بدت می‌آید؟

— لش‌اند. نگاهمان و پس‌مانده غذایمان را گدایی می‌کنند. کفلشان را مثل زن‌ها تکان می‌دهند و بی‌دلیل قیل و قال راه می‌اندازند. روز خود را در آفتاب گرم می‌کنند و شب‌هنگام که وقت استراحت ماست، زوزه می‌کشند و وجود ما را به دشمن اعلام می‌کنند.

— گمان نمی‌کنی که عوую می‌کنند تا ما را از ارواحی که در تاریکی سرگردان‌اند، محافظت کنند؟

— نه، سگ‌ها لافزن‌اند. در برابر خطر دمshan را لای پایشان می‌گذارند و مثل خرگوش می‌گریزند. حتی یک سگ هم نمی‌شناسم که بتواند مثل گرگ در سکوت به پاره کردن شکم دشمن برود.

— در هنگام شکارهای بزرگ، می‌توانند صید را به سوی صیاد برانند و گلویش را پاره کنند.

— البته، اما بیش ترشان مودی و مکارند. اگر جیره‌شان نرسد، توله‌شان را هم می‌خورند. آن‌ها را خوار می‌دارم.

در این هنگام احساس کردم که سگم که همیشه بیرون یورت دراز می‌کشید، برخاست و با گام‌های کوچک، سر به زیر ناله‌های ریز کرد و دور شد.

*

فردای آن روز وقت عزیمت تموجین، علف‌ها از شبنم تر بودند. آذوقه راهش یک بره و سه مشک شیر مادیان بود که در دو سوی مرکبیش تکان تکان می‌خوردند. هشت اسب اخته‌اش را هم گرد آورده بودیم، دیگر کاری جز راندن آن‌ها به جلو نداشت. با این همه به نظر می‌رسید که لحظه لگام دادن را به تأخیر می‌اندازد، کمی معذّب بود، نمی‌دانست چگونه سپاسگزاری کند.

— حال که درّه گله‌های خوشبخت را می‌شناسم، زمستان‌ها با سرعت بیش‌تری سپری خواهند شد.

پدرم به او گفت که از حضور او استقبال خواهد کرد و افزود:

— تو و بوئورچو تازه با هم آشنا شده‌اید. این را هرگز از یاد میر، در آینده،
موقب باشید به یکدیگر زخم نزنید.

نگاهش به نگاهم تلاقی کرد. آیا در آن دلتنگی‌ای را که از رفتش احساس
می‌کرم، تشخیص داد؟

— دو ماه دیگر، در روز کماجдан زرین، به سرزمین اونقیرات‌ها می‌روم تا
بینم نامزدم انتظارم را می‌کشد یا نه. می‌خواهی همراهی ام کنی؟
در پاسخ لبخندم، اطمینان داد که به جستجویم خواهد آمد، سپس اسبش را
عنان داد و گفت:

— دختران اونقیرات زیبایند و شمارشان هم زیاد است. که می‌داند، شاید
یکی از آن‌ها چشمک آتشینی به تو زد.

فصل دوم

اسیم گامها یش را کند کرد و سر برگرداند. پنج جفت چشم سیاه از فراز علفهای زرد به من دوخته شده بود. پنج آهوی در حال گردش بودند. بلک نمی زدند، اما من ضربان قلبشان را احساس می کردم. جسارت به خرج داده و خود را آشکارا به خطر افکنده بودند. به طرف فرت کردن و سرازیر شدند.

رؤیای شب قبلم تعبیر شد. دختر روح جنگل به خوابم آمده بود، نشانه خوبی بود، چون نوید صید روز بعد بود. این افسونگر از میان پلک هایم به درون خزیده بود و زیر شاخ و برگ درختان برهنه دویده، با سایه ها درآمیخته، از درختی به درخت دیگر جهیده، در رخنه های نور بخار شده بود تار جایی دیگر، هماره شهوت انگیزتر پدیدار شود. باز هم باز هم خود را به سوی پیکر نرم ش که دانه های مرواریدگون عرق بر آن می درخشید، انداخته بودم. یادم می آمد که هر بار از من گریخته بود، و با این همه، شیره جانم، که خوراک دختر بدجنس بود، بیرون جهیده بود، این را همین که بیدار شدم، دریافتمن.

دختر روح جنگل خیلی از شب هایم را پر می کرد، اما روز میل تصاحب او را در من تسکین نمی داد. کاش تنگری مرا از شر او حفظ می کرد. تسلیم زیبایی او شدن مرگبار بود. فقط شمن ها برای اقناع اشتیاق او به جسم تشویق می شدند، و

اگر در وظیفه خود کوتاهی می‌کردند، غصب دختر روح جنگل صید را ناپدید می‌کرد. اما من شمن نبودم و به رغم تمایل طایفه‌ام، آرولات^۱، نمی‌خواستم شمن شوم. آنان خیلی زود علامت‌هایی را دال بر این استعداد در من تشخیص دادند. بعدها، امتناعم آشوب و خشم را در میانشان برانگیخت، و وقتی مادرم تانا^۲ پس از مرده به دنیا آوردن پسر دوم جان سپرد، همه مرا مسئول این بدختی دانستند. پدرم از آن‌ها رو گرداند و آن‌ها را ترک گفت. اما انزوایمان نیز مرا از حملات دختر روح جنگل مصون نداشت و حتی آن‌ها را بیش تر کرد.

از دریاچه آبی، که یکی از زیباترین گوهرهای قلمرو او بود، چندان دور نبودم. به فلات باریک رسیدم، به دریاچه نزدیک شدم، به اسبم آب دادم، سه بار دور آن گشتم و از گرگ‌ها خواستم جلو جانوران شوم را بگیرند و اسبم را همان جا گذاشتم و وارد جنگل شدم.

پدرم دوست نداشت که بدون اسب دنبال صید بروم.

به من می‌گفت: مواظب باش، بدون اسب، در برابر خرس، مثل پرنده بی‌بالی. حق داشت، اما همان‌طور که در خفا امیدوار بودم از لذایذ دختر روح جنگل بچشم، جنگ تن به تن با فرمانروای غارها نیز مرا به هیجان می‌آورد.

به دقت در جهت مخالف باد پیش رفتم. آفتاب رنگ طلایی به درختان زده بود، رأسشان در آبی آسمان به آرامی در نوسان بود. کمی بعد قله‌های بلند به رنگ صورتی و بینفشن درآمدند. گوزنی چهارساله در برابر جهید. گریخت و در پیچ و خم تنه‌های خم شده دخтан ناپدید شد. در همان جهت به حرکت درآمدم و رد جدید گرگی بزرگ‌سال را کشف کردم. گرگ‌های دیگر بر پهن‌ترین پنجه گام نهاده بودند. رد به سمت مانداب می‌رفت، تغییر خاک، رخنه غان‌ها در میان ملزها را مشخص می‌کرد. فرار گوزن نشانه آن بود که گرگ‌ها به سوی آبنای می‌روند. تیری برگزیدم و پشت کنده کاج پوسیده‌ای پناه گرفتم و مدت‌ها در سکوت انتظار کشیدم تا مه سرد بر جنگل مسلط شد. آیا دست خالی بازمی‌گشتم؟ داشتم به این موضوع فکر می‌کردم که اندام درشتش را دیدم.

از کوره راه با افکندن نگاه های مختصر به اطراف فرود آمد، پوزه اش را پایین گرفته بود، چشم ان زردش تاریکی را می برید. شانه هایش در دو سوی گرد هاش می چرخیدند. گله گرگ ها در سکوت او را دنبال می کرد. پنجه های هر گرگ در جای پنجه گرگ قبلی فرو می رفت و بدین ترتیب توهم گذر فقط یک جانور پدید می آمد. رئیس محیل و گله مطیع بود.

تیراندازی از تکه شدن بعدی ام جلوگیری می کرد. به ناپدید شدن شان در میان سایه ها نگریستم و خود را مهیا برخاستن کردم که گرگ دیگری، که به قدر گرگ اول نیرومند بود، پدیدار شد، از کوره راه رنگ باخته فرود آمد. نگاهش را بالا گرفته بود و به نحو متفاوتی حرکت می کرد، به نظر می رسید که قلمرو خود را بازرسی می کند و همه تغییرات را برمی شمارد. همانجا کپه شدم. تغییر جهت داد و در میان تنہ درختان به حرکت درآمد، سپس در بر ابرم، بر تلی از خزه و سنگ، که سه درخت غان آن را احاطه کرده بودند، دوباره پدیدار شد. پوزه اش را به طرف غرب گرفت، دراز کشید، بوی بر جا مانده از گله گرگ ها را به مشام کشید. دندان های نیشش در پوزه نیمه بازش می درخشیدند. چون نیمرخش به من عرضه شده بود، می توانستم قلبش را هدف بگیرم. بایست بی معطلي دست به کار می شدم، چون اگر نسیم متوقف می شد، حضورم را احساس می کرد. به آرامی برخاستم، کمان را بلند کردم و برای پرتاب تیر با تمام قوا نفس عمیقی کشیدم. داشتم تیر را پرتاب می کردم که چشم ان را به چشم انم دوخت. دو تیغه افروخته بود. بر فراز پوزه و در تمام طول آن جای زخمی سفید و قدیمی نقش بسته بود. قریب الوقوع بودن حرکتم به اعتمادش لطمeh نزد و این مرا ناراحت کرد. مرا مجازوب می کرد و در پرتو ثابت و آرام نگاهش، ابتدا چشم ان تموجین را دیدم، سپس خطوط سیمایش بر خطوط سیمای گرگ قرار گرفت. دوستم به من گفته بود که سگ با سر و صدا می خورد و می آشامد، بر اثر ترس عویشه می کند و زیر ضربات می نالد. اما گرگ آب را در سکوت می آشامد، برای عشق هایش زیر نور ماه زوزه می کشد و بدون شکوه با مرگ رو برو می شود. هرگز اجازه نمی دهد قلاده به گردنش بیاویزند و ترجیح می دهد بمیرد تا برای آزادی اش مذاکره کند. چهره تموجین محو شد و پیکر زنی دلنواز و وحشی با پوست شیرگون،

ابروان کمانی سیاه پدیدار شد. موهای بلندش که بر رانها یش ریخته بود حالت رودخانه‌ای پرپیچ و خم را داشت.

آیا دختر روح جنگل بود؟ شاید از خواهرها یش بود، چون او رانمی شناختم. سلام را پایین آوردم، کمی بعد شیع، شکل جانور گوشتخوار و بزرگی را گرفت که در شب قابل تشخیص نبود.

من مغولی از طایفه آرولات هستم. پیران قوم می‌گویند که کشن گرگ برای یک بار در زندگی پسندیده است. اما من که گویی از مشاهده نخستین نیایمان فلچ شده بودم، نتوانستم تیری پرتاب کنم و با به یاد آوردن روایاتی که در وصف پدید آمدن قبل مغول شنیده بودم، احساس خرسنده می‌کردم. در این روایات آمده بود که نخست گرگ آبی از آسمان آمد. ماده مرال حنایی رنگ نیز از دل امواج پدیدار شد.

این دو در سرچشمه‌های اونون^۱، در جنگل‌های کوه آسمانی آدمی را پدید آوردن. جفتگیری کردند، از میان صحراء دویدند، تخمۀ خود را در بیشه‌ها، بستر رودخانه‌ها، علف‌های وحشی، میوه‌ها، تمشک‌ها افسانند و پرنده‌گان آن‌ها را بخورند و در چهار جهت پراکنند.

در سرچشمه‌های سه رودخانه گرگ و مرال روز و شب به یکدیگر مهر ورزیدند. گرگ آبی در اندیشه پاره کردن معشوق هم بود، اما هر بار در برابر رنگ حنایی و دیدگان درشت چون دریاچه‌اش، عشق چیره می‌شد. شاید همین پیمان غریب باعث شده است که تا به امروز، ما که پسران آن دو هستیم، حتی اگر سرگرم کشن یکدیگر نباشیم به منازعه مشغولیم و زنان و اسبان یکدیگر را می‌رباییم. اما تردیدی وجود ندارد که گرگ آبی و مرال حنایی رنگ مغولان آبی را در سرچشمه‌های سه رودخانه پدید آوردن. کافی است درهای نمایی یورت‌ها را بالا بزنیم تا متوجه این امر شویم. چون در درون یورت‌ها، همان چهره‌های قهوه‌ای روشن با چشم انداز سرکش را می‌بینیم که هرگز بر نمی‌گردند، مثل گرسنگان می‌خورند و می‌آشامند و پسر درست می‌کنند. مانند گرگ‌ها شکار

می‌کنند و می‌کشند، و تحت حمایت تنگری از هیچ چیز، از گرسنگی و سرما، نمی‌هراستند، و دشمن، یعنی مرگ، نمی‌تواند به آنان آسیب برساند. گرگ دریاچه‌آبی از تیرم هراسان نشد، پیکرم رانیز ندرید. می‌دانست که خون ما یکی است.

من که در تاریکی غوطه‌ور و کرخت شده بودم، به نظرم رسید که صدای بازگشت گله گرگان را می‌شنوم. برای یک لحظه کنار صخره نوعی زمزمه، صدایی شبیه مذاکرات آهسته انجمنی سرّی را شنیدم. سپس، صدای برگ‌های سوزنی از روی زمین برخاست، و باز سکوت شد، سکوتی که گاه نفیر دوردست فاخته آن را می‌شکافت. گرگ‌ها به کنامشان بازگشته بودند.

برخاستم به سوی صخره‌ای رفتم که گرگ از آن‌جا مرا زیر نظر گرفته بود. در حالی که کورمال کورمال بالا می‌رفتم، چیز مرتبطی بناؤشم را لمس کرد. خون در بدنه از حرکت باز ماند. آن‌جا بود. درست پشت من، پوزه‌اش به پشت گردنم می‌سایید. چشمانم را بستم.

وقتی دوباره آن را گشودم، نمی‌توانم بگویم که چقدر گذشته بود، شب بود، خیس عرق و چسبناک بودم.

اسیم را بازیافتم، بی قرار بود. برای آن‌که بوی درنده را از جامه‌هایم برانم، در گوشش خواندم:

اسب عزیزم، زیر ستارگان می‌چری
انتظارم را می‌کشی،
وقتی مرا می‌بینی،
شیهه می‌کشی و سلامم می‌گویی،
آزاد و مغورو،
بی‌بند و بی‌بام،
در کنارم احساس خوشی می‌کنی ...

بر فراز کوه‌های مجاور دریاچه‌آبی، ماه حنایی‌رنگ با پرتو محمليتش برآمده بود. زوزه گرگ شب را می‌شکافت.

